

‘אין ממירין לא אברין... ולא עוברין...’ – שאינם בכלל בהמה בבהמה (עפ"י רש"י חולין סט: ד"ה ר' יוסי, ולהלן ע"ב ד"ה אי ר"י).

לפי זה בדין הוא שתמורה על חצי בהמה דינה כדין אבר ואינה חלה, וכדרך שמיעטו (בקדושין ז) 'אשה – ולא חצי אשה'. אבל התוס' (כו. ד"ה האומר) לא כתבו כן. וצ"ע.

אמר רבי יוסי, והלא במוקדשין... אף כשיאמר רגלה של זו תחת זו תהא כולה תמורה תחתיה' – ועל כן אין למעט אברים מבהמה כי אכן חלה תמורה על הבהמה כולה (ע' שפת אמת; קהלות יעקב קדושין יג טו). ויש להוסיף שדין 'פשטה' חל במעשה ההקדשה מעיקרא [וע' אבני מילואים; דוב"מ ח"ב ו ועוד], נמצא א"כ שהתמורה מתחילתה נעשית על 'בהמה' [אבל אם דין זה נאמר בחלות הקדושה ולא במעשה, הלא כיון שאין תמורה באברים, מעיקרא לא חלה התמורה על האבר כדי שיתפשט בכולה]. ובטעם חכמים שחולקים י"ל שמעשה התמורה בעצם אינו מעשה הקדש, הלכך אין שייך בתמורה דין 'פשטה' (עפ"י שיעורי ר' שמואל קדושין ז. אות קטז).

ובחדושי הגר"ר בנגיס (ח"ב נא,ה) פלפל שנחלקו בדרשת 'היה' שנאמר בתמורה, האם מרבים ממנו דין פשטה כבהקדש.

‘בר פדא אמר: אין קדושה חלה על עוברין’. טעמו מבוואר בהמשך הסוגיא, משום ש'עובר ירך אמר הוא' והריהו כאבר מגוף שלם ואי אפשר לקדושת הגוף לחול על אבר אחד (עפ"י קהלות יעקב ב"ק לד,ז). צ"ל לפי זה שלא נאמר דין 'פשטה קדושה בכולה' אלא באבר מגוף, אך לא בעובר באמו הגם שנידון כירכה. ובספר נתיבות המשפט (רט,ב) כתב שדוקא אבר שאינו יכול להיקרב לבדו, אומרים בו 'פשטה', אבל עובר שיהא אפשר להיקרב בפני עצמו, אין קדושתו מתפשטת על שאר הבהמה. ובמקדש דוד (קדשים, קונטרס אחרון ב,ב) נתן טעם אחר, שאין אומרים 'פשטה' אלא באבר המעכב בקרבן, אבל עובר, אעפ"י שהוא כאבר מאבריה הלא אינו נצרך הוא לבהמה להיקרב. ואולם לריו"ח שהקדושה חלה על העובר והריהו כדבר נפרד מהאם, מסתבר שאם יקדיש חלק מהעובר תפשוט קדושה בכולו.

‘קדושה חלה על עוברין’. לדעת האומרים שהעובר נחשב דבר שלא בא לעולם (ע' במובא ריש בכורות), יש לשאול כיצד אפשר להקדיש עוברים. והגר"א (ביו"ד רלד ס"ק קכט) כתב שקדושת הגוף חלה על דבר שלא בא לעולם. ואולם בהמשך הסוגיא מבוואר שהעמידו משנתנו בקדושת דמים ואעפ"כ חלה על העוברים (כן הקשה בקצוה"ח רט). ומשמע שכל שמקדיש את העובר במצבו הנוכחי, ודאי נחשב כדבר שישנו בעולם, ורק כשמקדישו לכשיוולד נחשב דבר שאינו בא לעולם (עפ"י חזון איש אה"ע קמח לדף סג, וצדד לפרש ראיית הגר"א בדרך אחרת). ויש מי שכתב שקדושת דמים למזבח דינה לענין זה כקדושת הגוף, לחול על דבר שלא בא לעולם, שלא כקדושת בדיק הבית (עפ"י בית ישי קכח הערה ג).

וע"ע מחנה אפרים הל' מוכר דשלב"ל א; אבני נזר חו"מ ק; עולת שלמה. עוד בענין קדושת הגוף בדשלב"ל ע – ע' בסיכומים לערכין כ.

דף יא

‘... א"ל מי קרינא ביה כי ירחק... היא חולין וולדה שלמים ושחטה בחוץ, מי מחייב עליה משום שחוטי חוץ’. מכך שדגנו על הוולד משום חולין בעזרה או שחוטי חוץ, משמע ששחיטת האם נידונית כשחיטת הוולד ממש, כאילו נחתכו סימניו, ולא רק שמועילה לו שחיטת אמו לאכילה (ע' בארוכה בספר שערי ישר שער החזקות כב, וכן בספר זכר יצחק לה [ושם כתב לדחות הראיה] ובאתוון דאורייתא יד. וע"ע קהלות יעקב ה).

'לימא כתנאי השוחט את החטאת ומצא בה בן ארבע חי, קתני חדא אינה נאכלת אלא לזכרי כהונה... ליום אחד... מאי לאו תנאי היא דמר סבר קדושה חלה על עוברין...'. משמע שאם קדושה חלה על העוברים, העובר נותר בשחיטת אמו ובזריקת דמה, ונאכל כבשר מבשרה. ואף על פי שלדעה זו עובר לאו ירך אמו וקדושתו באה לו מכח האדם המקדיש ולא מכח האם, אעפ"כ נחשב לענין זה כגוף אחד עם אמו, כל שנשחטה קודם שנולד – 'וכמו שהוא במציאות כאחד אבריה עכשו שחיי אמו הוא חייו, וחלוק מכל האברים שאין חייו חיי האם, וחלוק בעתידותיו, כן דיניו מורכבים מדין אבר ומדין גוף אחר...'. (עפ"י חזון איש לג, א).

ובגליונות קהלות יעקב תמה על הגמרא, כיצד סלקא דעתין לומר שהברייתא סוברת קדושה חלה על העוברים. וצדד שהיה יכול לומר 'ולטעמיה' אבל לפי האמת אכן אינו נידון כבשר מבשרה. ונשאר ב'צע"ג'.

רבי אליעזר אומר: כלאים וטריפה... לא קדושין ולא מקדישין. ואמר שמואל: לא קדושין בתמורה ולא מקדישין לעשות תמורה. משמע מכאן שהטרפה אינה ראויה לקרבן מהתורה, שאם אינה פסולה אלא מדרבנן היאך הקלו חז"ל כל כך שלא יעשה תמורה אחר שמן התורה הקרבן כשר. וקשה מכאן על דברי הכסף-משנה (איסורי מזבח ב, י) שצייד בדעת הרמב"ם שהטרפה פסולה מדרבנן והדרשות שהובאו בגמרא אסמכתא בעלמא הן (עפ"י חדושי הגר"ר בנגיס ח"ב סו, מד. וכן תמה על הכס"מ מסוגיא אחרת, בספר שער המלך הל' שחיטה יא, א).

לישנא אחרינא אבל כלאים... צריך באור, הלא עיקר הראיה היא מהרישא ולשם מה מביא הסיפא [ויש שאין גורסים את] – ע' בשו"ת אחיעזר ח"ב מג, ז, מד, א.

(ע"ב) 'יכול תצא לחולין' על ידי פדיון האבר (רש"י חולין ט:).

תמכר לצורכי עולות ודמיה חולין חוץ מדמי אבר שבה. לפרש"י 'חוץ מדמי אותו אבר' קאי על המכירה, שאינו ראוי למכרו וגם אם מכר אין מכירתו מכירה – שהרי אין אדם יכול למכור עולתו. ואילו רבנו גרשום פירש (בערכין ה) 'חוץ מדמי אותו אבר' – שדמיו קדושים, שלא כשאר הבהמה שדמיה חולין. ולדבריו משמע שיכול למכור. וטעם הדבר נראה כיון שלא הוקבע הקרבן לחובתו שהרי לא הקדיש אלא אבר אחד, לכך יכול למכרו (פירוש 'מנחת מרדכי' על ספר מקדש דוד יח, א).

באומר הרי עלי עולה בחייה. לפי לשון אחרת (מובאת בראשונים) הגירסה: 'כגון דאמר בוואז מן הדא בהמה לעולה'. ערש"י ור"ג. ומדברי הרמב"ם (מע"ק טו, ב) משמע שנדר עולה [לא רק זוז מעולה כדפרש"י] והתנה שיהא שוויה סכום קטן, וכיון שלא מצא לקנות בסכום זה קרבן שלם, לוקח עולה זו שהקדישו את רגלה ונמצא ע"י צרוף הסכום שנדר מביא עולה בשותפות עם הראשון. ויש ללמוד מזה אודות הנודר סכום מסוים לכתוב ספר תורה, ואין בנמצא אפשרות לכתוב ספר שלם באותו סכום – אפשר לצרף הסכום עם סכום אחר ולכתוב בשותפות (עפ"י שבט הלוי ח"ג קלט).

רבא אמר בדבר שעושה אותה נבילה, ורב ששת אמר בדבר שהיא מתה... איכא בינייהו דרבי אלעזר דאמר ר"א ניטלה ירך וחלל שלה – נבילה. רבא סבר לה כר"א ורב ששת לא סבר לה כר"א – לכן אמר 'בדבר שהיא מתה' מיד ולא שתהא מפרכסת כגון זו שניטלה ירך עם חללה (עפ"י רבנו גרשום).

'או דלמא חד מגו אמר תרי מגו לא אמר' – וכיון שאין אומרים תרי מגו ולא חלה קדושת הגוף, שוב אין אומרים אף לא מגו אחד, שכשם קדושת דמים אין בה דין 'פשטה', כמו כן אין אומרים באבר אחד מגו דנחתא ליה קדושת דמים נחתא ליה קדושת הגוף (עפ"י כתבי הגרי"ז ערכין ה. וע"ש מה יעשו בבהמה, ובספר בית ישי קכת. וע"ע זכר יצחק נב, א).

התם לא נחתא ליה קדושה כלל הכא נחתא ליה קדושה. לישנא אחרינא, התם אין בידו להקדישו
הכא בידו להקדישו. נראה שהוצרך לסברא זו אליבא דרבי יהודה (ריש בכורות) ששותפות עובד כוכבים אינה פוטרת מבכורה והרי נחתה לו קדושת בכור, ומ"מ כיון שאין בידו להקדישו ולהקריבו נתמעט מאיסור גזיה ועבודה (כמו שאמר רבי יהודה עצמו שם ט:). ומ"מ גם לישנא קמא תיתכן אליבא דרבי יהודה, ולא נחתה קדושה ליקרב, כמש"כ התוס' ושיטמ"ק. וע"ע בבאור שתי הלשונות בספר זכר יצחק נב.

הקדיש עורה מהו בעבודה. יש להקשות הלא אם יינטל עורה תהא טריפה ואם כן העור הוא כאבר שהנשמה תלויה בו שהכל מודים שקדושה כולה? יש לומר שבהמה גלודה (שאינן לה עור) אינה טריפה מצד עצמה אלא משום שאברים פנימיים ייפגעו מכך בעתיד, וכיון שכן נראה שיכולה לחיות י"ב חדש, שהרי אינה 'טריפה' כעת, הלכך אין קדושה כולה, וכמו למאן דאמר טריפה חיה (עפ"י דובב מיריים ח"ג קכ. וע"ש בח"א כח).

צ"ב אם סופה למות מכך, מה לי תוך שנים עשר חדש או יותר. ולכאורה י"ל ש'עורה' לאו דוקא כולו אלא מקצתו, ואת"ל כולו – אליבא דרבי מאיר (בחולין מב) המכשיר גלודה. גם יש להעמיד בשני שותפים שלאחד יש רק עורה, שאין פושטת הקדושה בדאיכא דעת אחרת. גם י"ל שהקדיש העור לדמיו. בשיטה מקובצת נסתפק שמא אפילו לרבי יוסי, המקדיש עור הבהמה אין כולה קדושה, שיתכן ודוקא ברגל הראויה להקרבה – פשטה בכולה, אבל עור לא.

דף יב

אין המחומץ מחמץ אלא לפי חשבון. גם לפי הדעה שאומרים 'חתיכה נעשית נבילה' – תערובת שבלעה איסור נעשית כולה כאיסור עצמו] באיסורי תורה, יש אומרים שדוקא בתערובת לח בלח אומרים כן, אבל כאן הרי זה כתערובת יבש ביבש הלכך אין השאור אוסר אלא לפי חשבון (ערמב"ן חולין קח: ועוד). ואפילו אם נחשיב החימוץ כתערובת לח בלח, אין זה דומה לבישול שהטעם מתפשט בכולו (ע' ריטב"א ע"ו עג).

ויש מי שנתן טעם אחר; שאין השאור המחמץ נותן טעם בעיסה על ידי בליעה או תערובת, אלא מחמת הריח החזק שבו, הלכך אין לומר בזה 'חנ"נ' (עפ"י או"ז סוף הל' גיד הנשה, מובא בהג"א חולין סוף"ז). ויש סוברים שאומרים 'חנ"נ' אף בתערובת יבש ביבש, ולפי זה צריך לומר שמשנתנו סוברת שאין אומרים 'חנ"נ' בשאר איסורים מלבד בבשר וחלב (עפ"י רמב"ן שם).

ואין המים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון... רבי אליעזר בן יעקב היא... שהשאיבה מטהרת ברבייה ובהמשכה. יש מפרשים 'לפי חשבון' על דרך האמור במדמע ומחמץ; שאם נפלו מים שאובים לתוך מי גשמים שאין בהם ארבעים סאה ופסלום, ומהם נמשכו למים אחרים – אין פוסלים אלא

ויתכן שלפי דעה אחרת חלה התמורה על אבר שהנשמה תלויה בו ופושטת בכל הבהמה (כן צדדו התוס' (כו. ד"ה האומר) בדעת ר"מ דסבר לה כרבי יוסי בחדא). גם יתכן שאם המיר על 'חצי בהמה' – חלה התמורה על כולה, הגם שבאבר אינה חלה אפילו בדבר שהנשמה תלויה בו (שם בתירוץ השני [וכן נראית דעת הרמב"ם תמורה ג – אחיעזר ח"ב כה, ב]. וכ"כ שם [בד"ה מהו] באומר תהא בהמת חולין תחת חציה של בהמת קדש – תמורתו תמורה).

דפים י – יא

יד. האם קדושה חלה על העוברים? מה הדין במקדיש עובר לבדו ובמקדיש בהמה מעוברת, ומה הדין כששחט קרבן ומצא בו עובר חי?

בר פדא אמר: אין קדושה חלה על עוברים (והמקדיש את העובר אינו קדוש ליקרב, ואם יקריבנו כשנולד ללא הקדשה – הרי זה מקריב חולין בעזרה. רש"י). ורבי יוחנן אמר: קדושה חלה על עוברים (ומקדיש אף לכתחילה, שלא כדין הקדשת 'מחוסר זמן'. תוס'. ושפת אמת צדד בזה). ולדבריו המקדיש חטאת מעוברת וילדה – רצה בה מתכפר רצה בוולדה מתכפר (ואילו לבר פדא הרי זה 'ולד חטאת' שדינו למיתה. ערש"י ותוס'), שהרי אם שיירו לקדושה אחרת או לחולין – משוייר, שעובר לאו ירך אמו הוא, הלכך הרי זה כמפריש שתי חטאות לאחריות שמתכפר באיזו מהן שירצה, והשניה תרעה. הסיקו בגמרא שעובר במעי תמימה אף לבר פדא נתקדש. לא אמר אלא בעובר במעי בעלת מום, שהואיל והוא כירך אמו והיא בעלת-מום, לא חלה עליו קדושת קרבן.

הלכה כרבי יוחנן (רמב"ם פסוה"מ ד, ו. וע"ש בלח"מ ושעה"מ; קה"י ב"ק לד, ז [ואעפ"י שלהלן יט. העמידו דברי רבי אלעזר כריו"ח, ומשמע לכאור' שחכמים חולקים – צ"ל שגם חכמים מודים ששירו משויר ואעפ"כ סוברים שהולד ירעה, וכ"מ ברמב"ם שפסק כריו"ח ופסק (תמורה ד, ז) כחכמים. וע"ש בל"ה]). מבואר בגמרא שקדושת דמים למזבח חלה על העובר גם לפי בר פדא, הלכך המקדיש עובר שבמעי בהמה, אסורה האם בעבודה (מדרבנן. גמ' יא: רמב"ם מעילה א, ג) משום כיחוש העובר, ומותרת בגיזה. א. זה שחלה קדושת דמים על העובר אף לבר פדא – דוקא במפרש, אבל במקדיש סתם אין הולד קדוש (חזו"א לג, ב. ויתכן שאינו מוסכם – כבסמוך). ב. כיון שחלה על העובר קדושת דמים, כשנולד תחול עליו קדושת הגוף (עפ"י תוס' בבאור המשנה להלן כד:).

[פשוט דבריהם מורה שחלה ממילא קדושת הגוף לכשנולד, כדין 'מקדיש זכר לדמיו'. וכן הבינו כמה אחרונים (חזו"א בכורות יח, טו. [הקשה על דבריהם. וע' חו"ב; בית ישי קבח]; כתבי הגרי"ז ערכין ה; מקדש דוד קו"א א סק"ב; אחיעזר ח"ג נו, א). ולפי"ז מוכח שדוקא כאשר פירש שמקדיש לדמים אבל בסתם לא נתקדש כלל (כמש"כ החזו"א תמורה הנ"ל), שהרי משמע בגמרא שלבר פדא כשנולד הוי חולין, וכמש"כ רש"י. ואולם בשפת אמת פרש דבריהם שכשנולד צריך להקדישו קדושת הגוף (וכדברי הרב המעיילי בשיטמ"ק). וכן דייק מלשון רש"י בתחילת הסוגיא (וכ"כ באחיעזר שם בדעת רש"י). ומשמע שנקט שאף במקדיש סתם יש לו להקדיש העובר כשנולד ודלא כהחזו"א]. ולפי המסקנא אין הכרח לדין זה (עפ"י חזו"א לג, ב).

השוחט את החטאת ומצא בה עובר חי [ועדיין לא כלו לו חדשיו כגון בן ארבעה חדשים] – אם הקדישה כשהיא מעוברת הרי דינו כחטאת לכל דבריו (וזריקת האם הועילה לו להאכל לזכרי כהונה ליום ולילה. כן

- משמע מפשט הגמרא, כאשר כתב החזו"א תמורה לג, א-ב. וע' גליונות קה"י, שהקדושה חלה על העוברים כנ"ל. הקדישה ואחר כך נתעברה – תלוי הדבר במחלוקת החכמים האם ולדות קדשים במעי אמן הם קדושים ודינו כחטאת, או בהויתם (כלומר בלידתן) הם קדושים, והריהו חולין.
- א. להלכה ולדות קדשים במעי אמן קדושים, הלכך דין הולד להאכל כבשר החטאת (רמב"ם תמורה ד, ג. וע' כס"מ ד, יב; חזו"א לב, ה; שפת אמת לג: ד"ה במשנה). בספר משך חכמה (אמור כב, כט) מבואר שצריך לאכלו באותו היום ונפסל ביוצא אעפ"י שהוא חי (וציין לתוספתא חולין ספ"ד, ושם מבואר שלא נפסל ביציאה חוץ לקלעים).
- ב. אם בזמן שחיתת האם כלו לו חדשיו – לדברי רבי מאיר (בחולין עד) אינו נותר בשחיתת אמו [וי"א שאף לחכמים הדין שאינו נאכל. ע' זרע אברהם ב]. ומרש"י מבואר שבאופן זה אפילו הקדישה ואח"כ נתעברה נתקדש העובר כאילו נולד, שכבר יש לו 'הוייה'.
- ג. שחט החטאת שלא לשמה ונפסלה, למאן דאמר 'בהויתן הם קדושים' נראה שהולד נאכל בתורת חולין וניתר בשחיתת אמו אעפ"י שנפסלה האם (עפ"י אחיעזר ח"ב ז, ח).
- ד. הקדיש העובר לבדו ושחט אמו קודם שנולד – נראה שהולד טעון קבורה (עפ"י חזו"א תמורה לג, ב).
- עוד בדיני הקדשת עובר – להלן כה.

דף יא

טו. מה הדין במקרים דלהלן?

- א. המקדיש אבר אחד מבהמה להיקרב בעצמו או לדמיו.
- ב. הקדיש אבר מעוף.
- ג. הקדיש זכר לדמיו.
- ד. הקדיש עור הבהמה.
- א. האומר 'רגלה של בהמה זו עולה'; לדברי רבי מאיר ורבי יהודה אין כולה עולה (כל אשר יתן ממנו לה' – ולא כולו) ולא תצא לחולין (יהיה קדש) אלא תמכר לצרכי עולות ודמיה חולין חוץ מדמי אותו אבר שבה [והאבר קרב לחובת המוכר. ומדובר שהלוקח נודר 'עולה בחייה' או 'עולה בנוז' וכד' הלכך יוצא ידי חובתו בלקיחת בהמה זו שרגלה כבר עולה].
- לדברי רבי יוסי ורבי שמעון – כולה עולה (כל אשר... יהיה קדש – לרבות את כולה. ע' ערכין ה). ודוקא בהמה תמימה הראויה להיקרב, שאל"כ אין קדוש אלא אותו האבר (עפ"י ערכין ד).
- ואמרו שמודה רבי יהודה במקדיש אבר שהנשמה תלויה בו – שכולה עולה [ונחלקו אמוראים האם בכלל זה דבר שעושה אותה טריפה, או שמא טריפה חיה ורק דבר שעושה אותה נבלה בכלל. וכן נחלקו האם ניטלה ירך וחלל שבה – נבילה היא אם לאו].
- הלכה כרבי יהודה (רמב"ם מעה"ק טו, ב). וקיימא לן (שחיטה יא, א) טרפה אינה חיה, הלכך הקדיש דבר שעושה אותה טריפה – פשטה קדושה בכולה (לקוטי הלכות).
- הקדיש אבר לדמיו, נסתפק רבא האם נוחתת עליו קדושת הגוף ומתוך כך קדוש כולו לרבי יוסי (רש"י), או שמא אין אומרים שני 'מגו'. תיקו.

א. כיון שהדבר בספק, תיקרב ולא תיפדה. כיצד, תימכר לצרכי קרבן ודמיה חולין חוץ מדמי אותו אבר (רמב"ם ערכין ה, יד. וע' בגו"כ ובכתבי הגר"ז ערכין ה; חדושי הגר"ס; בית ישי קבח).
 ב. יש אומרים שבמקדיש אבר שהנשמה תלויה בו, הרי זה כמקדיש את כולה ואין ספק (עפ"י לחם משנה ערכין ה, טו בדעת הרמב"ם. וע' מקדש דוד קו"א ב סק"ג). וי"א שאין חילוק בדבר (ערש"י ערכין ה.).
 בקדושת בדיק הבית – ע' ערכין ה.

עוד נסתפק במקדיש אבר אחד, האם מותר בגיזה אם לאו.

א. בעבודה ודאי אסור, משום כחש האבר, לא נסתפקו אלא בגיזה (רש"י). והרמב"ם (מעילה א, יג) כתב הספק אף לענין עבודה.
 ב. בשיטה מקובצת מבואר שהספק כשלא נחתה קדושה בכולה, כגון במקדיש רגלה אליבא דרבי יהודה. ומשמע שאם נחתה קדושה בכולה – ודאי אסור בגיזה (וכ"כ במנחת חינוך תפד).
 ובלקוטי הלכות פרש הספק באופן שנחתה קדושה בכולה. [נאיני יודע מאין הוציא זאת, לחדש שגם באופן זה מותר בגיזה. גם מלשון הגמרא מדויק שנסתפקו בגיזת אותו האבר בלבד (וע' גם בשטמ"ק אות לג) ומשמע שלא נתקדשה כולה. גם מהדמיון לבכור בשותפות משמע כן. אמנם מהרמב"ם נראה שהספק על גיזת כולה (וכ"כ בשער המלך ערכין ה ומנ"ח שם. ונראה שמוזה למד בל"ה שמדובר בשפשטה קדושה בכולה), אך יתכן שאף אם לא נתפשטה הקדושה בכולה יש לאסור גיזתה משום שנחשב כגוזה את כולה והרי יש קדושה במקצתה, ויתכן שזו כוונת ר"ג והשטמ"ק במש"כ 'נחתה קדושה בכולה'].

ב. נסתפק רבא בעוף האם אומרים בו 'פשטה קדושה בכולו' (שהרי כתוב בפרשה קרבן) אם לאו (בהמה). תיקן.

רש"י פרש הספק לרבי יוסי. [ולא פירש באבר שהנשמה תלויה בו ולכולי עלמא – יתכן שבזה ודאי קדוש כולו מסברא, ואין חילוק בין בהמה לעוף (ע' בשטמ"ק שצדד האם רבי יהודה מודה באבר שהנשמה תלויה בו מסברא או מקרא. ועתוס' קדושין ז. שלמדים מקרא, ובתור"י הוקן ופנ"י כתבו מסברא. וע"ע רשב"א שם; מקדש דוד קדשים קו"א ב, א)]. ואולם הרמב"ם פסק (מע"ה ק טו, ב) כרבי יהודה ואעפ"כ הביא הספק בעוף, כאשר העירו המפרשים (ע' לח"מ שם ובהל' ערכין ה).

ג. אמר רבא: הקדיש זכר לדמיו (– להביא בדמיו עולה) קדוש קדושת הגוף. (בתחילה אמר רבא שאינו קדוש קדושת הגוף, וחזר בו מכח המשנה כפי שפרשה רב יהודה אמר רב. להלן יט: וכן אמר רב כהנא שם).

א. בתורא"ש (נדדים כט – הובא בחדושים ובאורים שבועות יא) כתב שדין זה אינו אלא מדרבנן.
 ב. יש מי שכתב (בבאור התוס' בכורות כו ד"ה התולש) שהמקדיש זכר לדמיו ומעל – יצא לחולין [אם משום שכל דין המעילה שבו אינו אלא משום קדושת הדמים, אבל קדושת הגוף חלה מאליה ולא ע"י האדם הלכך אין בה מעילה. אם משום שכל שפקעה קדושת דמים פקעה ממילא קדושת הגוף הנובעת ממנה] (עפ"י דובב מישרים ח"ב ו).
 ד. שאל אב"י מרבה (כן הגיה בשטמ"ק): הקדיש עורה מהו בעבודה. ומדרבנן ודאי אסורה משום כחש העור, אבל מדאוריתא יש להסתפק האם לוקה עליה (רש"י).

- א. רש"י כתב שבגיזה ודאי מותר, שאינו מכחיש העור בכך. ויש אוסרים משום כחש העור (ר"ג. וע' גם בשעה"מ ערכין ה, יז שתמה מחולין קלה שיש כחש בגיזה. וכתב שמח' אמוראים בדבר).
- ב. המקדיש עור בהמתו, יש להסתפק האם תתקדש כולה לרבי יוסי, שמא לא אמר אלא ברגל הראויה להקרבה אבל עור לא (שיטמ"ק).

דפ"ם יא – יב

טז. מה הדין במקרים הבאים?

- א. בהמת שלמים ועוברה חולין, ושחטה בפנים.
- ב. היא חולין ועוברה שלמים, ושחטה בחוץ.
- א. היא שלמים וולדה חולין, למאן דאמר ולדי קדשים בהוייתן הם קדושים ולא במעי אמן, שאל אביי מרב יוסף האם נעשה חולין בעזרה אם לאו. ואמר לו שאין זה חולין בעזרה (והולד מותר באכילה) כיון שאינו יכול לשחטו בריחוק מקום.
- א. יש בדבר נפקותא גם לדין שנוקטים 'במעי אמן קדושים', באופן שהקדיש אותה ושייר עוברה (ל"ה).
- ב. יש אומרים שלכתחילה יש להמתין עד שתלד ולא ישחטנה כמות שהיא בעזרה (עפ"י רדב"ז על הרמב"ם שחיטה ב, ד. ובשפת אמת כתב שצ"ע לדינא).
- ג. משמע בשיטה מקובצת שהוא הדין כשכלו לו חדשיו לעובר (ובספר מקדש דוד (קונטרס אחרון ב סק"ג) תמה אם כן מדוע אין אני קורא בו 'כי ירחק... הלא ראוי לשחטו בחוץ בהושטת יד למעי אמו).
- ב. היא חולין וולדה שלמים ושחטה בחוץ, נסתפק אביי האם חייב עליה משום 'שחוטי חוץ' ואמר לו רב יוסף שפטור, שאין אני קורא בו והביאם לה' (שאיין העובר ראוי עתה להיקרב. רש"י).
- א. אעפ"י שאינו לוקה, אסור לשחטה בחוץ (רמב"ם מעה"ק יח, יג. ופרש שפת אמת שכששוחטה בחוץ מבטל מהולד הקרבתו שהריתו יוצא דופן ופסול לקרבן, וגם כיון שכבר נשחטה האם שוב אינו כחי ופסול, כדברי התוס' בחולין עד:).
- ב. יש להסתפק לרבי שמעון (בזבחים קיד) שכל דבר הראוי לאחר זמן לפנים, הרי זה בלא-תעשה, האם גם כאן לוקה או שמא כשיוולד ויהא ראוי או הוא מציאות אחרת הלכך אין זה נחשב כראוי לבוא לאחר זמן (ע"ע להלן יט:). ובשפת אמת כתב שנראה שאף לר"ש פטור כי שחיטת האם לעולם אינה ראויה לגבי הולד בפנים.

דף יב

- יז. א. אלו דברים מנו חכמים במשנתנו שאינם פוסלים או אוסרים אלא לפי חשבון?
- ב. הקדים האפר בכלי ואח"כ נתן מי חטאת, מה הדין?